

Kirsten Anne Grethe Eira ja Karen Anne Sara Utsi

Giellabálggis

Rávagirji

Davvi Girji

© Davvi Girji 2020

1. hápmi

Gráfalaš hábmi: Davvi Girji

Ruhtadan: Sámediggi

www.davvi.no

Dán buktaga ii leat lohpi mánget eará go dan maid lea lohpi
vuoignaduodjelága njuolggadusaid mielde dahje šiehtadusaid mielde
mat leat dahkkon Kopinorain, vuoignadujiid vuoigatvuodaeaggádiid
beroštusorgánain. Jus ii leat dahkkon sierra šiehtadus Davvi Girji AS:in,
de lea buot mánge ja daid olámuttodahkan gildojuvvon, ja rihkkun
sáhtá mielddisbuktit buhtadusgáibádusa ja buktaga bearrama, ja sáhtá
sáhkohallat dahje ránggáštuvvot giddagasduomuin.

Ovdasátni

Giellabálggis oahppogirjjit leat gaskadási oahppobuktagat. Dát leat vuodđudovvm Máhttolokten 2013s sámeigiella vuosttašgiellan oahppoplánii.

Giellabálggis oahpporáiddus leat juohke jahkeceahkkái giellagirji oktan bargogirjiin ja oktasáš neahttaresursa:

- *Giellabálggis 5*
- *Giellabálggis 5 bargogirji*
- *Giellabálggis 6*
- *Giellabálggis 6 bargogirji*
- *Giellabálggis 7*
- *Giellabálggis 7 bargogirji*
- *Giellabálggis* neahttaresursa: giellabalggis.davvi.no

Giellagirjijn leat giellaoahpalaš áššit guovddázis ja mo systemáhtalaččat ja molssaevttolaččat bargat čállimiin. Leat muhtun ovdamearkateavsttat ja čállinrámmat, main oahpaheaddji ja oahppit besset dutkat mo iešguđetlágán teavsttaid sáhttet čállit seammás go besset guovdilastit teavsttaid dovdomearkkaid.

Oahpaheaddji ávžžuhuvvo ohcat eará girjiin teavsttaid maid sáhtta ohppiide addit lohkamii, ja hárjehallat lohkan- ja čállinstrategiijáid vai oahppit daid ohppet.

Rávagirjjázis leat čilgehusat giellagirjiid fáttáide ja progrešuvdna-geahčastat.

Oahppoplána ja ulbmilat

Giellabálggis-ráiddus gokčojuvvojit oahppoplána ulbmilat iešguđet oasis ja maiddái oahppoplána vihtta vuodđogálgga:

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit

Máhttit lohkat
Máhttit rehkenastit

Digitála gálggat

Sámegeiela vuosttašgiellan Máhttolokten 13s oahppoplána gelbbolašvuodamihttomearit 7. jahkeceahki manjel

Njálmmálaš gulahallan

- albmanahttit girjás sátneriggodagain kommunikašuvnna dilálašvuhtii heivehuvvon
- árvvoštallat earáid njálmmálaš ovdanbuktimiid fágalaš eavttuid vuodul
- doaibmat iešguđetlágán giellarollain
- albmanahttit ja ákkastallat iežas oaiviliid ja dohkkehit earáid oaiviliid
- ovdanbuktit fágalaš áššiid mat leat heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái sihke digitála reaidduiguin ja daid haga

Čálalaš gulahallan

- lohkat mánggalágán teavsttaid iešguđet šárjneriin ja reflekeret teavstta sisdoalu ja hámi
- refereret teavsttaid
- máhttit sátnegaheami ja riektáčállima njuolggadusaid
- máhttit varieret cealkkahuksehusa ja ulbmillaččat geavahit čállinmearkkaid
- máhttit čállit oktiicadnon giehtačállaga
- máhttit geavahit boallobevvdi doaibmi vugiin
- máhttit čállit teavsttaid main temá boahotá ovdan
- máhttit hukset oktavuoda cealkagiid ja teakstaosiid gaskka
- máhttit čállit muitaleaddji ja reflekterejeaddji teavsttaid
- máhttit čállit ákkastalli ja válddaheaddji teavsttaid
- máhttit heivehit teavstta ulbmilii ja vuostáiváldái
- máhttit addit fágalaš responsa earáid teavsttaide ja divodit iežas teavsttaid
- jorgalit álkes teavsttaid dárogielas sámegeilli
- válljet ja árvvoštallat dieđuid girjerádjosis ja digitála diehtogálduin
- diehtit mat ovtastuvvon teavsttat leat

Giella, kultuvra ja girjjálašvuohta

- máhttit buktit ovdamearkkaid njálmmálaš ja čálalaš giela ovttalágánvuodain ja erohusain
- máhttit sojahit substantiivvaid ovttaid- ja mánggaidlogus
- máhttit sojahit vearbaid preseanssas ja preterihtas
- máhttit geavahit dá báleamos suorggá-dusaid, goallossániid ja oamastangehčosiid
- dovdat pronomeniid
- čadahit vuodđoalkkaanalysa, gávdnat subjeavtta ja verbála
- čájehit movt teavsttat leat huksejuvvon
- ságastallat sáme giela ja dárogiela vuodđo-erohusaid
- diehtit movt majoritehtagielat váikkuhit sáme giellii
- reflekteeret iežas giellageavaheami
- geavahit árbevirolaš bargguide čadnon sániid ja doahpagiid
- ságastallat nárrideami birra
- ságastallat diiddaid ja sátnevádjasiid birra
- oahpásnuvvat sámi girjjálašvuhtii
- oahpásnuvvat álgoálbmotgirjjálašvuhtii

Máhttit rehkenastit

Oahppi galgá oahppat dulkot ja ipmirdit dieđuid teavsttain main leat logut, sturrodagat ja geometralaš govvosat. Ferte máhttit árvvoštallat ja guorahallat ovtastuvvon teavsttaid, nugo gráfalaš ovdanbuktimiid, tabeallaid ja statistihkaid. Matemáhtalaš doahpagiiguin galget oahppit bargat systemáhtalaččat.

Digitála gálggat

Oahppit galget máhttit geavahit digitála reaidduid, mediaid ja resurssaid giellaoahppamii. Sii fertejit máhttit redigeret ja hábmet teavsttaid ja máhttit gulahallat earáiguin. Dieđuid fertejit máhttit kritihkalaččat árvvoštallat ja geavahit.

Njálmmálaš gulahallama ulbmilat deattuhuvvojit ná *Giellabálggis-ráiddus*

- diehtit movt majoritehtagielat váikkuhit sáme giellii
- reflekteeret iežas giellageavaheami
- geavahit árbevirolaš bargguide čadnon sániid ja doahpagiid
- ságastallat nárrideami birra
- ságastallat diiddaid ja sátnevádjasiid birra
- árvvoštallat earáid njálmmálaš ovdanbuktimiid fágalaš eavttuid vuodul
- doaibmat iešguđetlágán giellarollain
- albmanahhtit ja ákkastallat iežas oaiviliid ja dohkkehit earáid oaiviliid
- ovdanbuktit fágalaš áššiid mat leat heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái
- máhttit čállit oktiičadnon giehtačállaga
- máhttit geavahit boallobeavddi doaibmi vugiin

Čálalaš gulahallama ulbmilat deattuhuvvojit ná *Giellabálggis-ráiddus*

- máhttit sojahit substantiivvaid ovttaid- ja mánggaidlogus
- máhttit sojahit vearbaid dálááiggis ja vássánaiggis
- máhttit geavahit dá báleamos suorggá-dusaid, goallossániid ja oamastangehčosiid
- dovdat pronomeniid
- čadahit vuoddocealkkaanalysa, gávdnat subjeavtta ja verbála
- máhttit sátnegeavaheami ja riehtačállima njuolggadusaid
- máhttit varieret cealkkahuksehusa ja ulbmillaččat geavahit čállinmearkkaid
- máhttit buktit ovdamearkkaid njálmmálaš ja čálalaš giela ovttalágánvuodain ja erohusain
- oahpásnuvvat suopmanerohusaide
- ságastallat sáme giela ja dárogiela vuoddo-erohusaid
- jorgalit álkes teavsttaid dárogielas sáme giellii

Giella-, kultur- ja girjjálašvuodaulbmilat deattuhuvvojit ná *Giellabálggis-ráiddus*

- lohkat mánggalágán teavsttaid iešguđet šáŋŋeriin ja reflekeret teavstta sisdoalu ja hámi
- refereret teavsttaid
- máhttit čállit teavsttaid main temá boahotá ovdan
- máhttit hukset oktavuoda cealkagiid ja teakstaosiid gaskka
- čájehit movt teavsttat leat huksejuvvon
- máhttit čállit muitaleaddji ja reflektere-jeaddji teavsttaid
- máhttit čállit ákkastalli ja válldaheaddji teavsttaid
- máhttit heivehit teavstta ulbmilii ja vuostáiváldái
- máhttit addit fágalaš responssa earáid teavsttaide ja divodit iežas teavsttaid
- válljet ja árvoštallat dieđuid girjerádjosis ja digitála diehtogálduin
- diehtit mat ovtastuvvon teavsttat leat
- oahpásnuvvat sámi girjjálašvuhtii
- oahpásnuvvat álgoálbmotgirjjálašvuhtii

Oahpaheaddjái rávvagat

Giellabálggis-oahpporáiddu fáttáide

Sámegeiela vuosttašgiellan oahppoplána ulbmilat leat juhkkuojuvvon gaskadási cehkiide. Progrešuvdna lea heivehuvvon nu ahte fáttát huksejuvvojit dásiid mielde. Go 7. jahkeceahkis gerget, de galget olahan buot gelbbolašvuođamihttomeriid.

Giellabálggis-ráidu lea jurddašuvvon nu ahte giellagirjjiis barget oahpaheaddji ja oahppit ovttas ja oahpaheaddji jođiha barggu. Juohke fáddá giellagirjjiin álggahuvvo ságastallamiin. Ságastallamiid ulbmilat leat earret eará kártet luohká dási, oadjebasvuođa hukset luohkáid ovdanbuktimiid hárrái ja fáttáide fátmastit daid ohppiid geat rahčet lohkamiin ja čállimiin.

Muđui leat giellagirjjiid bargobihtát sihke oktagaslaš-, bárra- ja joavkobarggut. Juohke kapihtal álggahuvvo ulbmiliiguin, dat čujuha dasa mii kapihttala sisdoallu lea. Kapihttaliid loahpas leat reflekterenbargobihtát «Máhtát go?». Daid vuodul sáhtta oahpaheaddji ráhkadit smávva geahččaleamážiid dahje geavahit árvvoštallami. Oahppit sáhttet maiddá ieža árvvoštallat iežaset daid ektui ja čálistit maid leat oahppan. Sáhtta leat buorre jurdda bivdit ohppiid ráhkadit «Máhtát go?»-bihtáide sierra pearpma / digitála máhpa (muitobunci) masa vurkejit erenoamážit grammatihkalaš osiid bargobihtáid ja čállosiid maidda oahpaheaddji lea addán responssa. Daid sáhttet oahppit geavahit geardduhemiin, ja dain oidnet iežaset fágalaš ovdáneami, mii fas bokta ohppiid beroštumi fági.

Bargogirjjiin ja neahttaresurssas leat iešheanalaš barggut, maiguin oahppi šaddá iešheanalaččat smiehttat. Jurdda lea ahte oahpaheaddji álo konstruktiivvalaččat rávve bargogirjjiid bargguin, vai oahppi álo diehtá man dásis son lea ja maid ferte buoridit. Ii leat ulbmil ahte oahppit barget visot bargobihtáid mat girjjiin ja neahttaresurssas leat. Leat ollu iešguđetlágán bargobihtát, ja dat addá vejolašvuođa heivehit bargguid ovttaskas ohppiide dahje joavkkuide. Bargogirjji barggut leat ráhkaduvvon nu ahte eanas oahppit nagodit daid čoavdit ja besset girjái čállit.

Neahttaresurssas leat bargobihtát main oahppi oazžu responssa, ja daid sáhtta bargat mángii. Lea hui buorre dájvá geardduhit grammatihkalaš bihtáid, ja dan sáhttet oahppit dahkat neahttaresurssas. Neahttaresurssas leat bargobihtát maiguin oahppi sáhtta geardduhit fáttáid maiguin lea bargan sihke giellagirjjiis ja bargogirjjiis.

Skuvlajagi álggus gánnáha kártet maid oahppit máhttet ovdalaččas sátneluohkáid birra. Čilget ohppiide ahte grammatihkkamáhttu lea ávkálaš sidjiide sihke čállimis, giellagáhttemis ja lohkamis. Lea vuogas dájvá konkretiseret omd. movt grammatihkkamáhttu álkida čállima.

Sátneluohkáiguin berre maiddá bargat go leat girjji eará osiiguin bargame, omd. čállime teavsttaid, divttaid ja sárggusráidduid. Oahppogirjjiid sátneluohkát álggahuvvojit ságastallamiin. Ságastallamiid bokte oazžu oahpaheaddji dieduid man ollu oahppit máhttet ovdalaččas ja maid berre deattuhit. «Máhtát go?»-reflekšuvdnagažaldagain oidnet sihke oahppi ja oahpaheaddji man ollu oahppi máhtta fáttás. «Máhtát go?»-reflekšuvdnagažaldagaid sáhtta mángii geavahit skuvlajagis. Geardduheapmi lea dehálaš.

Grammatihkalaš bargguin lea dárkilvuohta hui dehálaš. Oahpaheaddji ferte leat dárkil ja addit konstruktiivvalaš responssa ohppiide barggadettiin ja loahpas. Muitit árvvoštallama-oahppama-várás-prinsihpaid. Lea dehálaš geardduhit vearbaoasi moddii skuvlajagis. Ii leat jurdda ahte oahppit barget vearbaoasi dušše oktii skuvlajagis. Geardduheapmi sáhtta leat sihke njálmmálaččat,

logadettiin girjjiid dahje eará čállošiid, bargobihtáid bargan ja oanehis čállinbarggut. Oahpaheaddjit sáhttet maiddá geavahit eará heivvolaš grammatihkalaš barggaid geardduheamis, go daid mat girjjiis leat.

Oahppat oahppat

Lohkan ja čállin leat guovddážiis oahppoplána buot fágain ja berre deattuhuvvot gaskadásis. Oahppit galggašedje lohkat ollu sihke skuvllas ja ruovttus. Ávžžuhus lea ahte lohkanleavssut lohkkovuvvojit jitnosit ruovttus. Jus ohppiin ii leat oktage geasa lohket jitnosit, de sáhttet báddet iežaset. Maiddá lea buorre vuohki geavahit jurddačállima ovdal go álggaha ođđa fáttá, go dat boktá oahppi sáhkkii vuoda. Jurddačállimii sáhtta omd. geavahit gova. Lea dehálaš deattuhit giellagáhttema ja sátneriggodaga viiddideapmi. Oahppit sáhttet dan oktavuodas ráhkadit alcesesaset sátnegirjji, masa oahppi čállá ođđa sániid oktan čilgehusain dađistaga go oahppá.

Oahpaheaddji mearrida juohke oahppái oahppanolbmá. Oahppanolbmážagat galgaba leat veahkkin nubbi nubbi oahppamis. Heive bures bidjat ohppiid, geat leaba goabbat dásis, ovttá jovkui. Oahppanolbmá berre lonuhit moddii jagis. Oahppanolbmážagat bargaba ovttas fágalaš barggaid, nugo bárralohkama. Bárralohkamis lohka vuorolaga jitnosit nubbi nubbi. Dáinna vugiin lea álki oazžut buot ohppiid lohkat jitnosit, ja oahppit besset maiddá eambo lohkat. Oahpaheaddji guldala ohppiid lohka. Mañnel lohka lea ságastallan teavstta birra luohkás.

Árvvoštallan lea guovddážiis oahppoplánas. Oahppi galgá sihke iežas ja oahppanolbmá oahppama árvvoštallat. Árvvoštallamii sáhtta mánga vuogi geavahit. Go oahpaheaddji dihtomielalaččat árvvoštallá ohppiid máhtu, de oahppit maiddá geavahit eambo návccaid bargui ja oahppamii. Ii dárbbas álo stuora čálalaš geahččalemiid čadahit. Lea maiddá dehálaš ahte oahpaheaddjis leat konkrehta ja čielga ulbmilat maid vuodul árvvoštallá. Dá leat muhtun árvvoštallanovdamearkkat, maid sáhtta geavahit juohke fáttá mañnel:

- oahppi čállá maid lea oahppan fáttá birra ja henge seaidnái/távvalii
- oahpaheaddji oahppis jearrá ovttá dahje moadde gažaldaga fáttá birra ovdal go skuvlladiibmu loahpahuvvo
- oahppi čállá jurdaga fáttá birra oktasaš plakáhttii
- bivdit oahppi dadjat juoidá fáttá birra luohkkái
- ságastallat reflekteengažaldagaid birra mat leat giellagirjjiis
- oahppi čállá reflekteengažaldagaid vástádusaid
- oahppi ráhkada gažaldagaid ja jearrá oahppanolbmás
- vástidit oahppanolbmá gažaldagaid fáttá birra
- oahppologgačállin 5–10 minuhta vahku mañemus sámegeidimmus
- kapihtalgeahččaleamit
- digaštallat ja oahppit čállit mii sin mielas ain orru eahpečielggas

Alfabehtas sátnegirjin

Dát oassi lea deattuhuvvon dušše 5. ceahkis. Dán oasis lea dehálaš dárkkistit ahte oahppit máhttet alfabehta. Oasis leat ollu iešguđetlágán bargobihtát main ferte máhttit alfabehta. Oasis lea maiddá jorgaleapmi, sámegeielas dárogillii ja nuppe ládje. Ulbmil lea hárbhahttit ohppiid geavahit sihke digitála ja deaddiluvvon sátnegirjjiid. Teakstajorgaleamis lea dehálaš deattuhit ahte Norggas leat guokte almmolaš giela, namalassii sámegeiella ja dárogeiella. Sátnegirjji geavaheami lassin leat oasis

maiddáí synonyma- ja antonymaoasit maid bokte njálmmálaš ja čálalaš giella buorrána. Dain osiin sáhtta geavahit synonymasátnegirjiid. Lea hui dehálaš čilget ohppiide ahte sátnegirjiin leat sánit čállojuvvon vuodđohámis.

Muorranamat lea oassi sámi kulturárbbis. Daid lea dehálaš oahppat vai eai oalát jávkka, ja vai seailuhuvvojit boahitevaš buolvvaide. Eai buot namaide leat ráhkaduvvon muorrabustávat nugo ođđaáigásaš namaide, ja jurdda lea ahte luohkká sáhtta ovtta hábmet muorrabustámaid dakkár namaide. Sáhtta geavahit veahkin daid muorrabustámaid mat leat neahttaressas, dahje juo bivdit ohppiid ruovttuin jearrat veahki dán bargui.

Vearbbat

Giellabálggis-giellagirjiid vearbbaid progrešuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat earuhit sátneluohkáid	Oahppat earuhit bárra-, bárahisstávval- ja kontrakšuvdnavearbbaid	Oahppat indikatiivva biehttalanhámi
Oahppat earuhit bárra- ja bárahisstávvalvearbbaid		
Oahppat sojahit bárra- ja bárahisstávvalvearbbaid preseanssas ja preterihtas.	Oahppat mii perfeakta lea	Oahppat imperatiivva miehte- ja biehttalanhámiid
	Oahppat galle modusa vearbbain leat	Oahppat pluskvamperfeavtta miehte- ja biehttalanhámiid
	Oahppat mii vearbba dábáleamos modus lea	
Mii berre deattuhuvvot:		
<ul style="list-style-type: none"> • Mii vearba lea • Vearbbaid vuodđohápmi • Movt vearbbat sodjet pre- seanssas ja preterihtas, erenomážit geahččat dif- tonganjuolgama ja dásse- molsašumi • Bárra- ja bárahisstávval- vearbbaid erohus ja movt daid earuha (gehčosat ja stávvalat) • A vai Á: bárrastávvalvearbbain main lea <i>-at-</i> ja <i>-it-</i>gehčosat infinitiivvas, dain lea álo 3. persovnnas Á loahpas: <i>son lohká, son borrá, son godđá</i> jna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geardduhit diimmá lohkan- meari • Bárra-, bárahisstávval- ja kontrakšuvdnavearbbaid erohus ja movt daid earuha (gehčosat ja stávvalat) • Mat vearbba 4 modusa leat ja daid erohusat • Konditionála dovdo- mearkkat • Movt vearbbat sodjet konditionálas, erenomážit gehčosat • Bárrastávvalvearbbaid barggadettiin sáhtta maid bargat dássemolsašumi osiin • Heive ohppiid čálihit oane- his teavsttaid main sii aktiiv- valaččat geavahit dan maid ain ohppet vearbbaid birra • Ii leat álo mihttu ja ulbmil čállit eanemusat, sáhtta maid ságastallat vearbbaid birra 	<ul style="list-style-type: none"> • Geardduhit diimmá lohkan- meari • Main modusiin leat biehttalanhámit; vearbba dábáleamos modus lea indikatiiva ja das lea biehttalanhápmi • Oahppat sojahit indikatiivva biehttalanhámi ja oahppat movt biehttalanhámit sodjet, ja máhttit čállosiin geavahit iešguđetlágán biehttalanhámiid • Deattuhit ahte vearbba imperatiivahápmi ii sojahuvvo nugo dábálaččat • Deattuhit perfeavtta ja pluskvamperfeavtta erohusa, sihke miehte- ja biehttalanhámiid
<ul style="list-style-type: none"> • Vearbbaid ja substantiivvaid barggadettiin sáhtta maid bargat dássemolsašumi osiin • Heive ohppiid čálihit oanehis teavsttaid main sii aktiivvalaččat geavahit dan maid ain ohppet vearbbaid birra • Ii leat álo mihttu ja ulbmil čállit eanemusat, sáhtta maid ságastallat vearbbaid birra 		

Vearbbaid barggadettiin lea dehálaš váldit vuhtii vearbaprogrešuvnna, sihke geahččalemiin, čállinbargguin ja ságastallamiin.

Guldaleapmi, muitaleapmi, ságastallan ja gulahallan

Oahppit galget beassat oahpahallat leat sihke guldaleaddjin ja muitaleaddjin. Sii galget oahpahallat ságastallat ja gulahallat. Sii galget oahppat meannudit nu ahte nubbi dovdá ahte nubbi gullá su. Lea dehálaš ahte besset hárbhallat dáid rollaid, ja ahte ohppet movt rumašgiella ja mimihkka sáhttet váikkuhit. Maiddái galget oahppat ahte jietnageavaheapmi ja sátneválljen lea dehálaš oassi muitaleamis ja gulahallamis. Oahpaheaddji galggašii maiddái lágídit oahppandilálašvuodaid gos oahppit besset hárbhallat appellašuvnna, ákkastallama ja digaštallama.

Substantiivvat

Giellabálggis-oahpporáiddu substantiivvaid progrešuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat earuhit sátneluohkáid	Geardduhit diimmá lohkanmeari	Geardduhit diimmá lohkanmeari
Oahppat substantiivva vuodđohámi gávdnat	Oahppat mat abstrákta substantiivvat leat	Oahppat kontrakšuvdna-substantiivvaid dovdomearkkaid
Oahppat earuhit nominatiivva, lokatiivva ja illatiivva, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat earuhit nominatiivva, akkusatiivva, lokatiivva ja illatiivva, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat earuhit nominatiivva, akkusatiivva/genetiivva, lokatiivva, illatiivva ja essiivva, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus
Oahppat earuhit ja sojahit bárra- ja bárahisstávval-substantiivvaid nominatiivva, lokatiivva ja illatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat earuhit ja sojahit bárra- ja bárahisstávval-substantiivvaid nominatiivva, akkusatiivva, lokatiivva ja illatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat bárra-, bárahisstávval- ja kontrakšuvdna-substantiivvaid sojahit komitatiivva ja essiivva, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus
Oahppat bárra- ja bárahisstávvalsubstantiivvaid dásemolsašumiid	Oahppat bárra- ja bárahisstávvalsubstantiivvaid dásemolsašumiid	Oahppat bárra-, bárahisstávval- ja kontrakšuvdna-substantiivvaid dásemolsašumiid

Buot namuhuvvon oasis mat leat tabeallas, berrejit deattuhuvvot. Substantiivvaid barggadettiin lea dehálaš váldit vuhtii substantiivvaid progrešuvnna, sihke geahččalemiin, čállinbargguin ja ságastallamiin.

Jurdda lea ahte oahppit ohppet dássedit kásusiid sátneluohkáid sojaheami ja ipmirdit ahte sojaheapmi lea dehálaš riektáčállimis ja maiddái sámegiela gáhttemis. Dássemolsašumiin ja bárra-,

bárahisstávval- ja kontrakšuvdnasubstantiivvaid earuhemiin ferte bargat seammás go oahppit sojahit kásusiid substantiivaosiin. Lea dehálaš fuomášuhttit ohppiide movt substantiivvat rivdet dađi mielde go sodjet kásusiid ja loguid mielde.

Dássemolsašupmi

Giellabálggis-oahpporáiddu dássemolsašumi progrešuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat earuhit sátneluohkáid	Oahppat mat konsonánta-čoahkit leat	Oahppat bárra- ja bárahisstávvalsubstantiivvaid dássemolsašumiid go daid sojaha buot kásusiid mielde, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus
Oahppat bárrastávval-vearbbaid dássemolsašumiid go daid sojaha preseanssas ja preterihtas		
Oahppat bárrastávvalsubstantiivvaid dássemolsašumiid go daid sojaha nominatiivva, lokatiivva ja illatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat bárra- ja bárahisstávvalsubstantiivvaid dássemolsašumiid go daid sojaha nominatiivva, akkusatiivva, lokatiivva ja illatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat kontrakšuvdnasubstantiivvaid dássemolsašumiid go daid sojaha buot kásusiid mielde, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus
Oahppat bárrastávval-vearbbaid dássemolsašumiid go: <ul style="list-style-type: none"> • duppalkonsonánttat molsašuvvet eaŋkilkonsonántan • duppalkonsonánttat molsašuvvet duppalkonsonántan • konsonántačoahkit molsašuvvet eaŋkilkonsonántan 		

Buot namuhuvvon oasis mat leat tabeallas, berrejit deattuhuvvot. Dássemolsašumiin berre bargat seammás go bargá vearbbaiguin ja substantiivvaiguin, dahje juo geardduheamis. Dáin osiin besset oahppit čiekŋudit dasa movt dássemolsašumit leat go sánit sojahuvvojit, sihke vearbbain ja substantiivvain. Dássemolsašumiid fertet duollet dálle geardduhit, ja lea jurdda ahte oahppit barget miehtá skuvlajagis dáinna. Dat buorida riehtačállima, ja dahká ohppiid eambo diehtomielalazžan manne sánit čállojit nu movt čállojit.

Riektačállin ja čállineavttut

Lea dehálaš ahte oahppit besset ollu geavahit dihtora oahpahusas. Sii fertejit hárjehallat boallobeavddi geavahit njuovžilit. Sii fertejit sámegeiel bustávaid hárjehallat ja hálldašit iešguđet prográmmaid. Oahppit fertejit maiddá oahppat čállinnjuolggadusaid ja čállineavttuid. Dalle grammatihkka ja riehtačállin šaddet álkit. Sátnegirji lea ávkkálaš veahkkeneavvu, nu ahte ohppiid

várás berre leat sátnegirji álo sadjosis. Sátnegirjji geavaheapmi ja sániid dárkkisteapmi galggašii šaddat dáhpin ja lunddolaš oassin čálalaš bargguin. Divvun-programma berre leat lunddolaš veahkkeneavvu čállinbargguin, muhto oahppi fertte diehtit ahte programma ii soaitte hálddašit visot sániid. Nu ahte sátnegirjái lea goitge atnu vaikko lea divvunprogramma.

Čállimis leat vihtta respoansajuolggadusa maid oahpaheaddji berre muitit go oahppit barget čállinbarggaid:

Gaskadási oahppái lea ávkkálaš ahte oahpaheaddji addá árvvoštallama mas oahppi oaidná maid galgá buoridit guhkesčállošis nuppe hávvái. Sáhtá ráhkadit árvvoštallanskovi mas leat dát čuoggát:

Go oahppi oažžu dánlágán árvvoštallama, de sáhtá dan vurket ja geavahit boahhte barggus.

Adjektiivvat

Giellabálggis-oahpporáiddu adjektiivva progresašuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat mat adjektiivva attri- buhtta- ja predikatiivahámit leat	Geardduhit diimmá lohkan- meari	Geardduhit diimmá lohkan- meari
	Oahppat attribuhtas ráhkadit predikatiivva	Oahppat positiiva, kompara- tiivva ja superlatiivva veardi- danhámiid sojahit buot kásu- siid mielde, sihke ovttaid- ja mánngaidlogus
Oahppat earuhit bárra- ja bárahisstávvaladjektiivvaid	Oahppat loguid ráhkadit adjektiivvan	
Oahppat bárrastávval- adjektiivvaid veardidit	Oahppat bárra- ja bárahis- stávvaladjektiivvaid sojahit positiivaveardidanhámis nominatiivva, akkusatiivva/ genetiivva, lokatiivva ja illatiivva, sihke ovttaid- ja mánngaidlogus	
Oahppat earuhit sátneluohkáid		

Riektačállimis lea dehálaš oahppat earuhit bárra-, bárahistávval- ja kontrakšuvdnaadjektiivvaid, ja danne berrejitge dat deattuhuvvot. Oahppit galget oahppat adjektiivvaid sojahit ja maddái geavahit daid aktiivvalaččat gielas, sihke njálmmálaččat ja čálalaččat. Adjektiivvat riggodahttet giela ja leat dehálaččat go galgá varieret dahje eallásin dahkat giela earret eará čálalaš bargguin, muhto maddái ovdanbuktimis. Adjektiivvat maddái riggodahttet njálmmálaš giela.

Oahppit galget oahppat jurddašit movt sáhttet iežaset čállošiid čállit eambo miellagiddevažžan lohkkiiide. Sii galget oahppat govvidit, geavahit giellagovaid ja čállit teavsttaid maiguin lohkki beroštupmi lassána tekstii.

Advearbbat

Giellabálggis-oahpporáiddu advearbbaid progresašuvdna:

6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat mat advearbbat leat	Geardduhit diimmá lohkanmeari
Oahppat earuhit adjektiivvaid ja advearbbaid	Oahppat mat báike-, áige-, vuohke-, sivva- ja grádaadvearbbat leat
Oahppat adjektiivvain ráhkadit advearbbaid	

Advearbaoasit eai leat nu viidát. Váldoulbmil lea oahppat earuhit advearbbaid ja adjektiivvaid. Lea maiddá dehálaš oahppat ahte advearbbat leat sojakeahtes sánit, mat čilgejit lagabui vearbbaid dahje eará sániid. Advearbbat sáhttet maiddá leat jearaldagat mat leat čállon sierra cealkagis. Dehálaš lea maid oahppat ahte adjektiivvain sáhtta ráhkadit advearbbaid.

Oahppit galget oahppat advearbbaid geavahit aktiivvalaččat gielas, sihke njálmmálaččat ja čálalaččat. Advearbbat riggodahhtet giela ja leat dehálaččat go galgá varieret dahje ealasin dahkat giela čálalaš bargguin. Advearbbat maid riggodahhtet njálmmálaš giela.

Oahppit galget oahppat jurddašit movt sii sáhttet iežaset čállosiid čállit eambo miellagiddevažžan. Sii galget oahppat govvidit, geavahit giellagovaid ja čállit teavsttaid mat boktet lohkki miela lohkat sin teavstta, ja go lohket daid, de ožžot govahallamiid teavsttas. Giellagirjjiid bargobihtáin lea variašuvdna, muhto oahpaheadjit sáhttet maiddá geavahit eará (iežas bargguid) heivvolaš advearbabargguid geardduheamis.

Pronomenat

Giellabálggis-oahpporáiddu pronomeniid progreshuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat earuhit sátneluohkáid	Geardduhit persovdna-pronomeniid sojaveami ja geavaheami	Geardduhit persovdna-pronomeniid ja čujuheaddji-pronomeniid sojaveami ja geavaheami
Oahppat mat persovdna-pronomenat leat	Máhttit persovdnapronomeniid sojaveami buot kásusiid mielde, ovttaid-, guvttiid- ja mánggaidlogus	Oahppat mii refleksiiva pronomen <i>ieš</i> lea
Oahppat persovdnapronomeniid sojaveami buot kásusiid mielde, ovttaid-, guvttiid- ja mánggaidlogus	Oahppat mat čujuheaddji-pronomenat leat	Oahppat mii resiprohka-pronomen lea
Oahppat vearbaid sojahit persovnnaid mielde	Oahppat čujuheaddji-pronomeniid sojahit buot kásusiid mielde, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus Oahppat goas čujuheaddji-pronomeniid sáhtta geavahit substantiivaid sadjái	

Persovdnapronomena sojaveami ovttaid-, guvttiid- ja mánggaidlogus ferte fievrridit sihke njálmmálaš ja čálalaš gillii. Oahpaheaddji berre fuomášuhttit movt pronomenat álkidit giela, man geahpas ja njuovžil teaksta šaddá go variere pronomengeavaheami, ležžet dál persovdnapronomenat, čujuheaddji-pronomenat, refleksiiva pronomen *ieš* dahje resiprohka-pronomenat.

Oamastangehčosat

Giellabálggis-oahpporáiddu oamastangehčosiid progreshuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat oamastangehčosiid sojahit nominatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat oamastangehčosiid sojahit akkusatiivva/genetiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	Oahppat oamastangehčosiid sojahit lokatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus

Oahppit berrejit diehtit ja máhttit geavahit dábeamos oamastangehčosiid, sihke njálmmálaš ja čálalaš gielas. Oamastangehčosiid geavaheapmi lea measta jávkame sámegielas. Girjeráidui leat

válljen bárra- ja bárahisstávvalsániid sojahemi nominatiivva, akkusatiivva/genetiivva ja lokatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus. Sihke sojahemiin ja čálalaš hárjehusaiguin sáhttet oahppit oahppat oamastangehčosiid geavaheami. Ávžžuhus oahpaheaddjái lea ahte son ieš maiddá geavaha daid beaivválaš gielas. Sáhtta álggos válljet álkimus oamastangehčosiid fievrredit gillii ja geavahišgoahhtit beaivválaččat. Oamastangehčosiid ferte hárjánit gullat ja hárjánit daid geavahit. Sivas go oamastangehčosat sáhttet leat apmasat mánáide ja nuoraide, de lea dehálaš čalmmustahttit daid. Plakáhtat leat buorit vuogit movt sáhtta čalmmustahttit oamastangehčosiid.

Hárjehallat ja ovdánit čállimis

Čállinproseassas leat responsaaddin ja árvvoštallan guovddázis. Lea dehálaš ahte oahppit ohppet olles proseassa. Go oahppi ieš oazžu responsa iežas čállosii, ja go ieš addá responsa earáid čállosiidda, de ovdánahtta iežas čállima maiddá. Árvvoštallama bokte ovdánahtta maiddá iežas.

Čállinproseassa bargovuogi berrejit oahppit beassat ollu hárjehallat. Lea ávkkálaš go galgá guhkes čállosiid hutkat. Dán bargovuogi sáhtta geavahit árbevirolaš fáttáide go bargovuohki ja čállinproseassa vuohki heivejit hui bures oktii. Oahppi hárjána dáikko bokte systemáhtalaččat ja čorgadit bargat. Maiddá oahppá oahppi ráddjet barggu dáinna vugiin. 5. luohkás berre álggahit guhkesčállosiid čállima ja joatkit dáinna miehtá gaskadási. Ávžžuhus lea ahte oahppit čállet unnimus guokte guhkesčállosa juohke ceahkis vai maiddá responsa oasi besset hárjehallat. Dása lea oahppanolmmái veahkin. Ávžžuhus lea ahte geavahit Word-prográmma čálalaš bargguide. Vaikko giehtačála maiddá lea dehálaš oassi oahppamis, de lea mihá eambo movttiidahtti dihtoriin čállit guhkesčállosiid, ja nu lea álkit maiddá responsa addit go oahppit hárjánit njuolga teavstta ravdii bidjat mearkkašumiid. Oahppit fertejit dán oktavuodas hárjánit geavahit mearkkašupmefunkšuvnna dihtoris. Oahppit galget maiddá máhttit gálduide čujuhit dáid bargguid oktavuodas.

Giellarollat, ovdanbuktin ja neaktin

Oahpaheaddji berre ráhkadit luohkkálatnjii luohkkágirjerádjosa, masa vállje girjjiid juohke šánjeris. Galggašii oččodit odđaseamos girjjiid skuvlii ja lonuhit girjjiid luohkkágirjerádjosis moddii jagis. Dasa lassin galggašedje sámegeiela ja eará fágagirjjiid maiddá leat luohkkálanjas miehtá gaskadási. Dalle leat ohppiin ollu girjjiid, main sáhttet viežžat dieđuid ja geavahit teakstabargguide miehtá jagi.

Giellarollaiguin sáhtta mánggaládje bargat. Muitalusaid lohkan earáide, dramatiseren, divttaid lohkan, jearahallan, fáttáid ovdanbuktin, refereren, čájáhusaid lágideapmi jna. leat ávkkálaš hárjehallanvuogit go dat ovdánahttet oahppi kreativitehta ja duostilvuoda mánggaládje. Oahpaheaddji berre bearráigeahččat ahte oahppit ohppet iešguđetlágán šánjeriid dánlágán ovdanbuktimiin, omd. kabarea, revya ja teáhterčájálmasa erohusaid. Buorre vuohki lea hutkat dákkáriid ja ovdanbuktit olles gaskadássái go dat doaibmá sihke inspirašuvdnan ja oahppun earáide.

Čoahkkinjođiheapmi lea fáddá maid 5. ceahkis veaháziid mielde sáhtta álggahit, nugo luohkkarádđečoahkkin. Oahppit galget ovdánahttit iežaset duostilvuoda ovdanbuktit iežaset oaiviliid ja oahppat ákkastallat iežaset oainnuid ja oaiviliid. Sii galget maiddá oahppat dohkkehit earáid oainnuid ja oaiviliid.

Jearahallan

Ráhkkanit jearahallat lea dehálaš oassi giellaoahpus. Oahppi ferte systemáhtalaččat oahppat čohkket dieđuid ja ovdanbuktit dieđuid earáide. Dán oasis deattuhuvvo ahte oahppi oahppá ráhkadit jearahallanskovi ja geavahit dan fáttá guorahallamii ja ovdanbuktimii. Dábáleamos jearahallanteknihkka lea ahte lea ráhkadan jearahallanskovi ovdagihtii ja dan vuodul jearahallá. Gažaldagaid ferte heivehit nu ahte oažžu vástádusaid áššái man birra áigu jearahallat. Jearahallama sáhtta báddet ja čállit maŋnel, dahje čállit vástádusaid njuolga skovvá. Jearahallanbargovuogi heive hui bures geavahit árbevirolaš fáttáide go dan bokte lea hui álki čohkket dieđuid.

Go oahppit galget jearahallat, de fertejit álggu rájes juo oahppat hábmet gažaldagaid mat addet eanemus dieđuid. Dasto galget oahppat válljet heivvolaš ovdanbuktinvuogi. Jearahallanhárjehallama sáhtta maiddá čatnat aviisa- dahje mediabargui. Oahppit sáhttet báikkálaš aviisii ráhkadit reportáša mas jearahallan lea dehálaš bargovuohki. Maiddá sáhttet sii ráhkadit filmmažiid nugo fáddáfilmmažiid omd. árbevirolaš fáttáid dahje barguid birra.

Oahpaheaddji ferte álo jurddašit movt sáhtta čatnat iešguđet fáttáid iešguđet bargovugiide maid oahppit galget oahppat. Leat hui ollu vejolašvuodát.

Fáktátevsttaid čállin

Fáktátevsttaid čállimis berre oahpaheaddji deattuhit čállinstrategiijaid mat heivejit fáktátevsttaid čállimii. Oahppit berrejit oahppat mánga vuogi movt hutkat fáktátevsttaid. Dán fáddái guoská maiddá responsaaddin ja dan oktavuodas deattuhit árvoštallaneavttuid. Go oahppi diehtá mii vurdojuvvo fáktáčállosis ja man vuodul árvoštallo, de lea álkit čállit fáktátevsttaid. Dán oktavuodas leat maiddá čállinproseassa, riektáčállin ja gálduide čujuheapmi dehálaš oasit mat galget šaddat lunddolaš oassin čálalaš bargguin.

Ferte muitit ahte sáhttet leat oahppit mat ballet čállimis ja vuollánit ovdal go álget ge, ja danne lea dehálaš gávdnat čállinstrategiijaid mat movttiidahttet ja ovddidit oahppi čállima nu ahte oahppi dovdá iežas hálddašit čállima. Dasa leat čállinskovit hui buorit veahkkeneavvut. Dat galggašedje šaddat lunddolaš veahkkeneavvun geavahit čálalaš bargguin. Muđui berre fáktátevsttaid čállima geavahit ja deattuhit eará fágain maiddá. Hui lunddolaš lea earret eará luondufágii ja servodatfágii čatnat dán hárjehallama.

Goallossánit

Giellabálggis-oahppogirjeráiddu goallossániid progreshuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat substantiivvaid goallostit substantiivvaide ja ráhkadit goallossániid	Oahppat vearbbaide goallostit substantiivvaide ja ráhkadit goallossániid	Sojahit earret eará goallossániid buot kásusiid mielde, sihke ovttaid- ja mánggaidlogus
Oahppat mat goallossániid mearus- ja vuoddoosit leat	Oahppat goallossániid sojahit nominatiivva, akkusatiivva/genetiivva, lokatiivva ja illatiivva ovttaid- ja mánggaidlogus	

Goallossániid osiin lea dehálaš fuomášuhttit ohppiide movt mearusosiin rivdet vokálat go guokte sáni goallosta. Dat veahkeha sin riektáčállimis. Dehálaš lea maiddá fuomášuhttit ahte goallossániid fertte čállit oktan sátnin, go muđui ii leat goallossátni. Dan sáhtá earret eará oahpahit dihtomielalaš ságastallan-, sojahan- ja čállinhárjehusaid bokte.

Go goallossániid ráhkada vearbba ja substantiivvas, de lea dehálaš fuomášuhttit oahppi ahte sátneluohkká rievdá, ja lea álo mearusosasi mii mearrida sátneluohká. Leat ollu odđáigásaš sátnit mat leat goallossátnit. Odđá sániid ráhkadeamis leat goallossátnit mávssolaččat. Lea dehálaš fuomášuhttit ohppiide dán oasi ge.

7. ceahkis eai leat šat goallossátnit biddjon sierra oassin. Dat ii mearkkaš ahte ii leat dehálaš daid geardduhit 7. ceahkis. Oahpaheaddji sáhtá fievrridit goallossániid sihke substantiivva dahje dássemolsašumi osiide, sojaheapmái, ságastallamii dahje eará heivvolaš bargguide.

Suorggideapmi

Giellabálggis-oahpporáiddu suorggideami progreshvudna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat vearbba suorggideami substantiivva <i>-l-</i> ja <i>-u-</i> suorgásiiguin	Geardduhit diimmá lohkanmeari	Geardduhit diimmá lohkanmeari
Oahppat substantiivvas suorggideami vearbba <i>-et-</i> , <i>-it-</i> , <i>-n-</i> ja <i>-at-</i> suorgásiiguin	Oahppat vearbba suorggideami vearbba <i>-goahit</i> , <i>-hallat</i> ja <i>-lit-</i> suorgásiiguin	Oahppat substantiivvas suorggideami substantiivva <i>-vuohta</i> , <i>-dat</i> ja <i>-saš-</i> suorgásiiguin
Oahppat substantiivva sátnemáddagii laktit <i>-š-</i> ja <i>-laš-</i> suorgásiid, ja dain ráhkadit adjektiiivvaid ja substantiiivvaid	Oahppat vearbba suorggideami substantiivva <i>-laš</i> , <i>-i</i> ja <i>-heapme-</i> suorgásiiguin	Oahppat substantiivvas suorggideami advearbba
Oahppat suorggideami adjektiiivvaid sojahit mánggaidlogus		

Suorggideami váldoulbmil lea álkidit giela suorgásiiguin. Čáldettiin dat geahpeda giela go ii dárbbáš čilget nu ollu. Njálmmálaš giella ges šaddá njuovžil suorgásiiguin. Suorggideami osiin lea buorre geavahit ollu njálmmálaš hárbhallamiid, mas oahppit besset dadjat sániid ja mas oahpaheaddji konkretisere giela njuovžilvuoda njálmmálaččat. Berrešii moadde gehčosa introduseret hávális maid oahppit hárbánit geavahit, nugo *-muš* ja *-goahit*, ja nie dađistaga hukset suorggideami njálmmálaš gillii. Suorggideamis lea maiddái dehálaš fuomášuhttit ohppiide ahte sátneluohkát sáhttet rievdat go sániid suorggida.

Šáŋŋerat

Oahppi galgá lohkat ja oahppat earuhit ja dovdat šáŋŋeriid ja diehtit ahte juohke šáŋŋeris lea iežas lohkanvuohti. Oahppi berre oahppat iešgudetlágán lohkanstrategiijaid mat galget leat lohkanbarggaid lunddolaš oassin.

Oahpaheaddji berre ráhkadettiin luohkkálatnjii luohkkágirjerádjosu maiddái válljet girjiid juohke šáŋŋeris. Girjiid galget geavahuvvot teakstabarggide miehtá jagi. Girjiid sáhtta lonuhit moddii jagis. Dađistaga go almmuhuvvojit odđa girjiid, de berre háhkat daid luohkkágirjerádjosii. Dát álkida oahpaheaddji barggu go leat girjiid luohkkálanjas maid oahppit sáhttet geavahit. Dasa lassin galggašedje buot sámegea ja eará fágagirjiid maiddái leat luohkkálanjas miehtá gaskadási áiggi. Dalle leat ohppiin ollu girjiid, main sáhttet viežžat dieđuid. Ii daga maidege jus besset 5. ceahkis juo oahpásnuvvat girjiide maid galget geavahit 6. ja 7. ceahkiin.

Girjjálašvuoda ságastallan

Girjjálašvuoda ságastallan lea vuđolaš ságastallan muitalusaid, girjjiid dahje teavsttaid birra. Dasa lea mále man vuodul galgá ságastallat, ja dán bokte oahppi fuomáša ollu eambbo teavsttas go mat jus dušše logašii teavstta. Dan bokte maiddái oahppá oahppi movt sáhtta hukset teavstta nu ahte šaddá gelddolažžan ja somán. Juohke ceahkis berre oahppi lohkat unnimus ovttá-guokte guhkebuš girjji. Ávžžuhus lea ahte oahppanolbmá guovttos válljeba seamma girji maid lohkaba, nu ahte sáhttiba šiehttat man guhkás ain galgaba lohkat. Go leaba olles girjji lohkan, de beassaba ságastit girjjálašvuoda birra. Muđui berre oahpaheaddji movttiidahttit ohppiid lohkat nu ollu go vejolaš ja geahččat bearrái ahte skuvla oastá odđa girjjiid mat almmuhuvvojit. Lohkamiin ovdánahttit ohppiid lohkama, sihke lohkanleavttu, sisdoalloipmárdusa ja riektáčállima dáfus. Oahpaheaddji berre maiddái movttiidahttit ohppiid lohkat nu ollu go vejolaš ruovttus.

Media- ja digitálaovdanbuktin

Giellabálggis-oahppogirjeráiddu media- ja digitálaovdanbuktimiid progresašuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat TV-programmaid digaštallat ja ákkastallat iežas oaiviliid TV-programma birra	Oahppat máidnosiid váikkuhangaskaomiid birra	Oahppat movt musihkka ja jietna váikkuhit máinnusfilmmain
Oahppat ovdanbuktin digitála ovdanbuktinreaidduin	Oahppat árvvoštallat máidnosiid	
Oahppat árvvoštallat earáid ovdanbuktimiid		

Media- ja digitálaovdanbuktinoassi lea viiddis. 5. ceahkis lea váldofokus iešguđetlágán ovdanbuktimat, movt ráhkkaniid ovdanbuktiniid, ovdanbuktin ja rumašgiella. Dasa lassin lea dehálaš diehtit iešguđetlágán ovdanbuktinkanálaid, omd. TV. Oahppit galget mannel 7. ceahki oahppan konstruktiivvalaččat árvvoštallat TV-programmaid, iežaset ja earáid ovdanbuktimiid. Oahpaheaddji ferte láchit oadjebas dili luohkkái, vai buohkaide šaddá lunddolaš sihke ovdanbuktin ja árvvoštallat. Rumašgiella ja ovdanbuktin gullet oktii. Oahpaheaddji ferte váldit vuhtii ahte muhtun oahppit sáhttet rahčat ovdanbuktiniin. Dalle sáhtta vuogas álggos hárbhallat ovdanbuktin smávva joavkkuin, omd. oahppanolbmá jovkui.

6. ja 7. jahkecehkiin galget oahppit oahppat máidnosiid birra ja manne dat leat ráhkaduvvon. Oahppit galget leat kritihkalaččat gávpemáilmmi máidnosiidda ja máhttit earuhit daid ja almmolaš ásusaid máidnosiid ja almmuhusaid.

Oahppoplána vuodul galget oahppit hárbaniid ovdanbuktin digitála rusttegiiguin. 5. ceahkis galget oahppit oahppat omd. PowerPointin ovdanbuktin. Sáhtta leat vuogas čadahit dán oasi moddii jagis, vai oahppit besset ovdanbuktin iešguđetládje.

Go oahppit galget árvvoštallat earáid ovdanbuktiniid, de galgá giddet fuomášumi sisdollui. Oahpaheaddji ferte deattuhit ja geardduhit ahte go earáid ovdanbuktiniid dahje teavsttaid árvvoštallá, de ferte álo álgit positiivvalaš beliiguin. Dáidá vuogas jus oahpaheaddji ieš

árvvoštallá ohppiid barguid seamma vugiin. Giellagirjjis lea maiddá bargobihtta masa dárbbáša filbmaráhkadanprográmma. Dáidá buoremus jus oahpaheaddji ieš hárjehallá dainna ovdal go oahpahišgoahtá ohppiid.

Áššeprosa, lohkanvuogit, teavsttaid heiveheapmi ja giehtačála

Oahppi ferte oahppat ahte čálus galgá leat vástádus dasa man birra áiggu álggus čállit. Jus teaksta galgá leat biebmoráhkadanbagadus, de ferte čállit nu ahte lea álki čuovvut dan. Jus ulbmil lea ahte teaksta galgá leat gelddolaš mitalus 1. ceahki mánáide, de ferte čállit nu ahte heive dan ulbmilii. Jus reivve galget čállit, de lea dehálaš ahte ohppet jurddašit gii lea vuostáiváldi ja dan vuodul heivehit čállima. Lea dehálaš ahte oahppit máhttet ja hárjánit čállinguovllu ja hábmema, ja ahte ohppet buori čállinortnega. Persovnnalaš giehtačállaga hárjehallamiin ferte ollu bargat. Go reivviid ja koarttaid galgá čállit ja vuolláičállit dehálaš dokumeanttaid ja eará giehtačállagiid, de lea dehálaš ahte oahppi hárjána čállit čappa ipmirdahtti giehtačállaga.

Sámiid fuolkevuotta, ustivuotta ja verddevuotta leat erenoamážat. Fuolkevuodarehkenastin lea viiddis. Sápmelaččain leat lagas fuolkkit sihke Suomas, Ruotas ja vel Ruoššas ge. Sivvan dasa lea ahte ovdal eai lean rájit dáid riikkaid gaskkas, ja go rájit bohte, de gárte lagas fulkkežagat goabbat beallái riikkarájiid. Verddevuotta ja ustivuotta lei oassi birgejumis. Verddet sáhtte veahkehallas bargguin ja singuin sáhtii maiddá lonohallas gálvvuid. Dolin ii lean čálalaš gulahallan nu dábálaš, muhto go oaidnaledje, de lei buorre ja lagas oktavuotta. Njálmmálaš gulahallan lei guovddážis. Mánát besse earret eará oahpahallat dárogiela go bohte geasseorohakkii, ja verddet ges besse oahppat veahá sámegeiela.

Cealkkaoahppu

Giellabálggis-oahppogirjeráiddu cealkkaoahpu progresuovdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat gaskamearkkaid ja stuora álgobustáva geavahit riehta	Oahppat mat bálddalasti konjunkšuvnnat leat ja oahppat main cealkagiin dat leat	Oahppat mat mánggageardán verbálat, subjeavttat ja objeavttat leat
Oahppat sirret váldo- ja oalgecealkaga	Oahppat mat vuolibuš konjunkšuvnnat leat ja main cealkagiin dat leat	Oahppat mat transitiiva- ja intransitiivavearbbat leat
Oahppat rihku bidjat váldo- ja oalgecealkaga gaskii	Diehtit main cealkagiin leat subjeakta- ja predikáhttaoasit	Oahppat mat predikatiivacealkagat leat.
Oahppat cealkagiin gávdnat subjeavtta ja verbála	Oahppat cealkagiin gávdnat subjeavtta ja verbála	
	Oahppat cealkagiin gávdnat objeavtta ja adverbiála	

Cealkkaoahppu lea dehálaš ohppiide vai ohppet čállit njuovžilis cealkagiid sámegillii. Cealkkaoahppu lea maiddá dehálaš ohppiide njálmálaš gielas. Lea jurdda ahte oahppit 7. ceahki manjel leat dihtomielalaččat sámegiela cealkkahuksehusas. Lea maiddá dehálaš ohppiide fuomášuhttit ahte dárogielas ja sámegielas ja sámegielas ja engelasgielas leat sierralágán cealkkahuksehusat.

Dieđuid háhkan, gáldokritihkka ja gálduide čujuheapmi

Go oahppit barget fáttáiguin, de galget oahppat ohcat dieđuid sihke girjjiin ja digitála diehtogálduin. Dalle lea dehálaš deattuhit ahte «mánget ja liibmet dieđuid» ii leat dohkálaš vuohki, muhto ahte sii galget iežaset sániiguin čilget áššiid. Gáibádus lea ahte oahppit galget máhttit refereret ja ođđasit mitalit fáttá birra iežaset sániiguin. Sii galget kritihkalaččat oahppat válljet ja geavahit dieđuid ja dárkkistit dieđuid doallevašvuoda. Nu galget maiddá oahppat ahte ii leat lohpi geavahit dieđuid almmá gáldui čujuheami haga. Galgá šaddat lunddolaš dáhpin čujuhit gálduide go geavahit dieđuid. Sii galget maiddá oahppat rievttis vuogi čujuhit gálduide ja dovdat iešguđet čujuhanvugiid.

Oahppit galget maiddá jámma beassat geavahit girjerádjosa vai ohppet movt girjerájus lea huksejuvvon, ja vai hárvánit aktiivvalaččat geavahit girjerádjosa diehtogáldun. Oahppit šaddet maiddá eanet girjjiid lohkat go dávjá fitnet girjerádjosis. Hui ávkkálaš lea ahte oahpaheadji gáibida ohppiid čállit lohkanloggaid, danne go dat geatnegahtta oahppi lohkat. Dasa sáhtta ráhkadit sierra skovi.

Gielalaš váikkuhangaskaomit

Oahppi galgá oahppat váikkuhangaskaomiid birra ja movt dat doibmet. Sii galget oahppat geavahit iešguđetlágán váikkuhangaskaomiid čállimis, nugo giellagovaid, metaforaid, geardduhemiid, symbolaid, buohtastahttima, klišea, veardádallama, heakka addima. Váikkuhangaskaomiid geavaheami ulbmil lea ahte teavsttat galget šaddat gelddolažžan ja buorren. Dán sii besset hárvhallat go lohket ollu čáppagirjjálašvuoda, sihke divttaid ja mitalusaid. Čállinhárvjehusat leat dehálaččat dán oktavuodas. Oahppit sáhttet ráhkadit mitalusgihppagiid, diktagihppagiid ja maiddá aviissas almmuhit iežaset čállošiid ja nu ain.

Sámi- ja eará álgoálbmotmitalusat

Oahppit galget beassat vásihit eará álgoálbmogiid mitalusaid vai fuomášit ovttalágánvuodaid ja erohusaid. Dáikko bokte sii maiddá ohppet kultuvrra ja historjjá. Hui buorre vuohki livččii lagasbirrasis gávdnat olbmuid geat gullet eará álgoálbmogiidda ja oažžut sin boahtit mitalit iežaset kultuvrra birra ja iežaset mitalusaid maiguin leat bajásšaddan. Maiddá lea hui ávkkálaš jus oahppit besset dramatiseret muhtun dákkár mitalusaid. Dakko bokte ohppet oahppit sihke historjjá, kultuvrra, duostilvuoda ja ovdanbuktima. Dánlágán fáttáiguin sáhtta ollu ulbmiliid joksat. Gaskadásis leat gidden fuomášumi iešguđet álgoálbmogiidda iešguđet ceškiin. Jus lea áigi ja vejolašvuolta, de sáhtta eambo dahje eará álgoálbmotfáttáid/-girjjiid/-mitalusaid váldit ovdan go dat mat girjeráiddu leat.

Mun oahpan teavstta hukset

Oahppi galgá oahppat iešgudetlágán teavsttaid čállit ja oahppat heivehit teavsttaid ulbmilii ja vuostáiváldái dahje guldaleddjiide. Lea hui dehálaš ahte oahppit ohppet movt čállit čorges, guhkes čállošiid. Sii fertejit oahppat teavsttaid juohkit osiide, ja dan ferte čállima bokte oahpahallat. Sii fertejit oahppat ahte teaksta maid čället, galgá vástidit dasa maid leat bajilčállagis lohpidan. Teavsttain fertejit oahpahallat geavahit rievttis áigeortnega. Maiddái lea dehálaš álggu rájes juo hárhjit ohppiid geavahit sátnegirjji aktiivvalaččat ja iežaset grammatihkalaš máhtu. Sii sáhttet ruovttoluotta mannat giellagirjji iskat grammatihkalaš fáttáid. Dan berrejit dahkat dávjá ja jámma. Sáhtta maiddái bidjat lohkanleaksun duollet dálle vai šaddet geardduhit.

Giellagáhtten

Oahppit galget dihtomielalaččat várjalit iežaset giela ja reflekteret iežaset giellageavaheami. Oahpaheaddji ulbmil ferte leat ahte oahppit galget hárhjani čielga giela hupmat ja čállit. Dan sáhtta bargat go vuos fuomášuhtta ohppiide mii sámegielain lea dáhpáhuvvame. Ieš ferte oahpaheaddji leat buorre ovdagovvan ohppiide beaivválaš barggus. Ii leat ávki jus dušše sámegielliimmuin muitá dán. Dán ferte miehtá oahpahušdilálašvuoda doalahit. Maiddái lea dehálaš ahte váhnemiiguin digaštallá dán ášši skuvlajagi álggus, nu ahte sii maiddái šattašedje dihtomielalaččat giellagáhttemii ruovttus. Oahppit fertejit oahppat loguid geavahit sámegillii, ja ahte máhttet sámegilli dulkot ja čilget ovtastuvvon teavsttaid juohke beaivválaš eallimis. Ulbmil lea ahte oahppit gaskadásis dihtomielalaččat barget giellagáhttemiin. Lea maŋŋit jus easkka joatkkaskuvladásis deattuhuvvogoahká dát.

Fuolkevuoda namahusaid deattuheapmi lea dehálaš. Dát lea oassi sámi árbevierus ja gielas, ja ohppiide galggašii leat lunddolaš geavahit dáid sániid beaivválaš. Maiddái berre oahpaheaddji geavahit sániid maid oahppit eai nu ollu geavat ja dávjá geardduhit daid ja dadjanvugiid. Hui buorre lea maiddái geahččalit nugo sátnevádjasiid, diiddaid, vahkkonamahusaid. čatnat beaivválaš dilálašvuhtii. Dálkemearkkaid ja mearkabeivviid maiddái berre deattuhit beaivválaš barggus. Muđui galggašii árbevirolašvuoda laktit oahpahussii juohke dáfus. Oahpaheaddji ferte geahččalit čatnat dan juohke áššái masa fal juo sáhtta.

Oahppit galget dihtomielalaččat válljet sámegillii dadjat loguid.

Giellahistorjá ja suopmanat

Giellabálggis-oahpporáiddu suopmaniid ja giellahistorjjá progreshuvdna:

5. ceahkki	6. ceahkki	7. ceahkki
Oahppat davvisámegiela nuorta- ja oarjesuopmaniid	Oahppat movt sámegiela čállingiella lea ovdánan	Oahppat guđe giellaguovllus julevsámegiela hupmet
Oahppat iežas suopmana erenoamášvuodaid	Oahppat gos nuortalašgiela hupmet ja oahppat veahá nuortalašgiela	Oahppat muhtun davvisámegiela ja julevsámegiela seammalágánvuodaid ja erohusaid
Oahppat gos anárašgiela hupmet ja oahppat veahá anárašgiela		Oahppat gos gielddasámegiela hupmet
Oahppat njálmmálaš ja čálalaš giela erohusaid		

Dán oasis lea váldodeaddu fuomášuhttit ohppiide ahte davvisámegiela leat guokte váldosuopmana ja oahpahit daid erohusaid. Lea maiddái dehálaš fuomášuhttit ohppiide sosioleavttaid, ja ahte njálmmálaš giela ii sáhte čállit. Iešguđetge sámegiela leat dohkkehuvvon čállingielat maid ferte čuovvut čálidettiin. Sámegiella lea hearkkes dilis, sámegiela leat áitojuvvon ja oalát jávkan muhtun guovlluin Sámis. Lea dehálaš fuomášuhttit ohppiide dan ahte dáppe Norggas lea lullisámegiella áitojuvvon giella. Girjeráiddus leat mielde iešguđetge sámegiela. Giellahistorjjá ja suopmaniid osiid váldodeaddu leat suopmanat ja sámegiela.

Iešguđet sámegielaid fuomášuhttin lea erenoamáš dehálaš dálá servodagas, gos sápmelaččat ovtastallet beroškeahhtá riikkarájiin. Lea dehálaš ohppiide fuomášuhttit iešguđet guovlluid gielaid, suopmaniid ja kultuvrraid, ja oahpahit sin dohkkehit ja árvvus atnit daid.

Girjjálašvuohta

5. ceahkkái

Girjjálašvuohta maid oahpaheaddji sáhtta lohkat ohppiide

Eira, Anders O. <i>Máinnasgiisá</i>	Paadar-Leivo, Rauna & Merja Aletta	Runnerström, Bengt. <i>Arhuaco Sierra Nevada</i>
Eira, John Einar. <i>Jori Jeagejogas</i>	Ranttila. <i>Hálssatanjeakki noaidi</i>	Skåden, Sigbjørn. <i>Prekariáhta lávlla</i>
Lindgren, Astrid. <i>Ronja Rievvárnieida</i>	Paadar-Leivo, Rauna & Merja Aletta	Sokki, Risten. <i>Mu ártegis eallin</i>
Lund, Naja. <i>Friddjagoartil</i>	Ranttila. <i>Luobbalvári stállu</i>	Stien, Laila. <i>Boađe lohkat</i>
<i>Mánáid máinnasmáilbmi 1. Iešgudet čállit</i>	Paadar-Leivo, Rauna & Merja Aletta	Utsi, Mikkel Magnus. <i>Soigosiid sáhttu</i>
Nitteberg, Bjørn. <i>Mátki guovssahasaid lusa</i>	Ranttila. <i>Skábmanieida</i>	Vars, Elle Márjá. <i>Arvedávvggi mánat</i>
Oskal, Sara Margrethe. <i>Váimmu vuohttume</i>	Paltto, Kirsi. <i>Golleozat</i>	
	Paltto, Kirsti. <i>Vilges geađgi</i>	
	Prøysen, Alf. <i>Goartilguhkkosaš-áhkku muorjemeahcis</i>	

Girjjálašvuohta maid oahppit ieža sáhttet lohkat

Aikio, Annuka & Samuli Aikio. <i>Gollegoalsi</i>	Halvari, Inger Haldis. <i>Dalle go áddja jámii</i>	Parr, Maria. <i>Váffelváibmu</i>
Aikio, Inger Mari & Sverre Porsanger. <i>Čuonjæeatni hoahkammat</i>	Halvari, Inger Haldis. <i>Lámek</i>	Petersen, H.C. <i>ANNGANNGUJUK – Gánda gii suoláduvvui</i>
Antonova, Aleksandra. <i>Bearaš. Mánáid diktagirji</i>	Hatle, Sverre & Johan Jernsletten. <i>Ginna. Lohkangirji</i>	Rasmussen, Torkel. <i>Njálaid guossit</i>
Balto, Haldis. <i>Vuoi njuvččaid vuorbbi vuoi ...</i>	Holmberg, Veikko. <i>Duvro-guovža ja skohtermáđi</i>	Seierstad, Inger. <i>Boahtte-áigge-bárdni ja Lemet</i>
Başanov & Rantala. <i>Gabba</i>	Holmberg, Veikko. <i>Duvro-guovža ja šibitdoaktára rehket</i>	Seierstad, Inger. <i>Boahtte-áigge-bárdni ja Liisá</i>
Bjørkum, Bjarte. <i>Dat Stuorra Buoskungilvu</i>	Leammuid Biret Rávdná. <i>Nihkolii čohkalii niibelahki</i>	Seierstad, Inger. <i>Boahtte-áigge-bárdni ja Stuora-Ovllá</i>
Buljo, Heaika. <i>Sáiva Áddjá</i>	Marainen, Simon Issát. <i>Mánus mánnui</i>	Somby, Marry. <i>Ammul ja alit oarbmaelli</i>
Cappelen, Bodil. <i>Ruksesgahpir ja Gumpe</i>	Mienna, Jens Martin. <i>Jus</i>	Somby, Marry. <i>Čerbmen Bizi</i>
Eira, Ragnhild Gaup. <i>Gollegiissáš</i>	<i>Nanne sámegiela – Sámi nuorat čállet. 1989</i>	Utsi, Inger & Lars Anders Utsi. <i>Giehpaseaibi</i>
Galkina, Ele. <i>Šerres beaivi</i>	Paadar-Leivo, Rauna. <i>Jokjanieiddaš</i>	Utsi, Ivar. <i>Gullet mánat</i>
Galkina, Elvira. <i>Nástenieida</i>	Paadar-Leivo, Rauna. <i>Vuoi dan Kárenina</i>	Vuolab, Kerttu. <i>Ánde ja Risten jagi fárus</i>
Gaup, Ellen Anne S. <i>Rágo ja skireáhkku</i>		

Sámi filmmat

<i>Bortom dag og natt.</i> Paul-Anders Simma. Statens Filmsentral	<i>Margrethe Wiig – Erenoamáš rivgu.</i> DVD. NRK Sápmi
<i>Čihččet Mihkkal.</i> Elle Marja Vars. NRK Sápmi	<i>Utboroppørret.</i> Svein Andersen. Vision Media

Jietnagirjjit

Buljo, Karen Anne. *Pelle njoammil. Gullugovva*
Buljo, Karen Anne. *Pelle Njoammil. Juovllat Sáttomiellis*

Juovllat han leat. Juovlamuitalusažat. Iešguđet čállit
Luoppal, Lásse. *Čuonjáeatni hoahkamát – jietnabáddi*

Lohkanboddu. DVD. Sara Margrethe Oskal lohka. NRK Sápmi Rasmussen, Torkel. *Njálaid guossit*

6. ceahkkái

Girjjálašvuohta maid oahpaheaddji sáhtta lohkat ohppiide

Guttorm, Hans Aslak & Iver Jåks. *Šuvvi jahki*

Kåven, Harald & Karl Kr.V. Nilsen. *Gándaskealmmat*

Mienna, Jens Martin. *Dušše mus?*
Rógvi, Elin á. *Mánoheahpe*

Girjjálašvuohta maid oahppit ieža sáhttet lohkat

Cappelen, Bodil. *Ájjánieida ja Gálgonieida*
Elle Máret Peđer. *Ipmašat*
Galkina, Elvira. *Nástenieida*
Gaup, Káren Elle. *Girjjo-Gárjjo*
Giertsen, Anette & Siv-Ingvild Lakou & John Trygve Solbakk. *Maya – Sámi*
Guovdageainnu mánát máinnastit. Doaim. Inga Ravna Eira
Hagbrink, Bodil. *Máret-Ingá duoddaris*

Halvari, Inger Haldis. *Dalle go áddja jámii*
Holm, Åse Margget. *Julmmáža moddjenlávka*
Korsström-Magga, Korinna. *Ivdnesiida*
Luoppal, Lásse. *Čuonjáeatni hoahkamát*
Nergård, Berit. *Miesážat. Gávpoġii mannamin*

Nitteberg, Bjørn & Marit Kirsten Guttorm & David Aslak Eira. *Eahpárašstuibmi*
Olsen, Inger Margrethe. *Noaide-Biehtár*
Olsen, Kirsten Marit & Bodil Utsi Vars. *Muitalusmohkit*
Porsanger, Sverre. *Spilddis bivlii*
Somby, Marry A. *Ráiddostallan*
Somby, Niillas A. *Skálveáddjá*
Vinogradova, Iraida & Lásse Luoppal. *Mu ustibat*

Sámi Filmmat

Ánte. 1975. TV-ráidu
Bázo
Boazolihkku
Davvi Šuvva

Dálu čihččet isit
Fiehtarbuvsat
Gávccii jahkodaga
Giella ja giellaláhka-programma

Karius ja Baktus
Meahccevulle 1–5
Ofelaš

Jietnagirjjit

Andersen, H.C. & Asbjørnsen & Moe. *Álbmotmáidnasat 1*

Mánáid Máinnasmáilbmi. Klassihkkár sámi mánáidgirjjiit 2. Iešguđet čállit

Mánáid Máinnasmáilbmi. Klassihkkár sámi mánáidgirjjiit 3. Iešguđet čállit
Vinogradova, Iraida. *Mingá*

7. ceahkkái

Girjjálašvuohta maid oahpaheaddji sáhtta lohkat ohppiide

Gustavsen, John. *Issát báhtara*
Hofsø, Ellen. *Sárái*
Marainen, Tomas. *Háldi lonuhus*

Mienna, Jens Martin. *Eallima čoavdda – ganjal*

Mienna, Jens Martin. *Seavdnjadasa hástalusat*

Girjjálašvuohta maid oahppit ieža sáhttet lohkat

Aslaksen, Jeanette. *Mu klišea*
Boine, Liv Tone. *Savkkas*
Buljo, Karen Anne. *Stephen Borrough*
Bær, Anders & Lars Jakobsen Hætta.
Muitalusat
Caspersen, Per Kvaale. *Luottat*
muohttagis
Du salla mu dorvu. Iešguđet čállit
Eira, Inga Ravna. *Ovcci vuomi njolgá*

Gaup, Ellen Anne S. *Niillas ja*
báktestálu noaidelávži
Káven, Harald. *Jearri bahtii bunci*
Leammuid Biret Rávdná. *Gealdde*
giedaid girdit
Mienna, Jens Martin. *Fastteshurvi*
Paltto, Kirsti. *Vilges geađgi*
Ranttila, Merja Aletta. *Gomuvuođa*
guossit

Sára, Máret. *Sámi sátnjeváđjasat*
Sokki, Risten. *Mu ártegis eallin*
Somy, Marry A. *Čerbmen Bizi*
Speadjalat. Guovdageainnu
Nuoraidskuvla
Tapio, Inghilda. *Davvelis guovssonástti*
Vinje, Kari. *Soahti Billávuonas*

Sámi filmmat

Čállingiella
Čiegus dáruiduhttin
Giella ja giellaláhka-programma
Gollegiisá

Ingen mobber SlinCraze
Juonasteapmi
Juovllat goađis
Kakaos – Sápmi by night-programmat

Karrierekvinnen fra vidda
Kautokeino-opprøret
Skáidi

Jietnagirjjit

Andersen, H.C. & Asbjørnsen & Moe.
Álbmotmáidnasat 2

Mienna, Jens Martin. *Seavdnjadasa*
hástalusat

Njeallje álbmotmáidnasa

Gáldolistu

- Birkeland, Kirsti, Vekterl, Alfhild.
1986. *Staloer tror at månen er et bål*.
J-W Cappelens Forlag A-S
- Holm, Dagny, Tuva, Bjørkvold,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2006.
Zeppelin Språkbok 5. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2006.
Zeppelin Lesebok 5. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2006.
Zeppelin Arbeidsbok 5. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2007.
Zeppelin Språkbok 6. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Gilleberg Løkken, Bjørg. 2007.
Zeppelin Lesebok 6. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2007.
Zeppelin Arbeidsbok 6. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2008.
Zeppelin Språkbok 7. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2008.
Zeppelin Lesebok 7. Aschehoug
- Holm, Dagny, Bjørkvold, Tuva,
Løkken, Bjørg Gilleberg. 2008.
Zeppelin Arbeidsbok 7. Aschehoug
- Murud, Marit Mikkelsdatter Eira.
2012. *Jahki Sámis*. ČálliidLágáduš
- Olsen, Kirsten Marit, Vars, Bodil Utsi.
2002. *Sáni sadji 7*. Davvi Girji OS
- Olsen, Astrid, Våvang, Vigdis.
2003. *Samiske eventyr og sagn fra
Russland*. Barentsforlag
- Pope, Kirsten, Sára, Máret. 2004.
Eatnigiella – Giellaoahpu váldogirji.
Davvi Girji
- Sára, Máret. *Sámi sátnevádjasat*.
- Stærk, Lars. 1984. *Muitalusat ja
máidnasat Máttá-Várjjagis*.
Járgalæddji Á.s
- Søndergaard, Else, Høgh, Carsten,
Hafstad, Bladur, Mikkelsen,
Jonhard, Willumsen, Liv Helene.
1999. *Mearragátti muitalusat*. Idut

<http://ndla.no/nb/node/68998>

http://kaninfakta.blogg.no/1264853585_fakta_om_kaniner.html

725.davvi.no/index.php/samisk

<https://www.youtube.com/watch?v=UuNEu7HOFL8>

samenes-historie.origo.no/-/.../559119_samisk-paavirk..

www.Korrekturavdelingen.no

